

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca n. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó hivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 21.

Iparunk fejlesztése.

— A Sebes-Körözs felhasználása. —

Bármennyire érezzük is, hogy Magyarország földművelő állam és az a tény kell, hogy képezze alapját közgazdasági politikánknak, mégis mindnyájan egyértelműleg valljuk, hogy iparunkat, ha kell áldozatok árán is, fejlesztenünk kell. Ha eddig talán még akadt is, aki nem ezt vallotta volna, most, a négy éves kiegyezési háboru végén, alig akad többé valaki. Mert ez a kiegyezési háboru azt a meggyőződést keltette bennünk, hogy még egy kiegyezést alig kötünk Ausztriával. Készülnünk kell arra, hogy ha felállítjuk egyszer határainkon a vámsorompókat, olyan kifejlődött iparunk legyen, hogy ne szoruljunk a külföldre.

Az ipar fejlesztésének egyik főszöke a természeti erőknél okszerű kihasználása. A teremtő Isten pazarul áldotta meg a mi országunkat; nagy kincseket adott, melyek a hegyóriások mélyén s a patakok forrásaiban rejlenek, de kihasználva még kevésbé vannak.

Áll ez a mi szép földünkre is, melyet úgy szeretünk némi büszkeséggel Biharországnak nevezni. Hegyünk, vizünk van bőven, de igazi ipartelepünk még alig van. Az istenadta természeti erőket mire sem használjuk.

Városunkon folyik keresztül az ország legsebesebb folyású vize s még csak egy valamire való malmot sem hajtunk vele.

Ennek a sebes rohanásu, nagy kincset képviselő roppant vízi erőnek a kellő értékesítését tervezi városunknak egy kiváló szaktudományú s gyakorlati ismeretekkel bíró mérnöke *Pekanovits* Imre, kinek e tárgyban az alispánhoz intézett beadványát az alábbiakban közöljük.

Csak azt a megjegyzést fűzzük ezuttal hozzá, hogy ez mindenestre praktikusabb módja az ipar fejlesztésének, mint — ezer holdakra menő pusztaságokat, tanyaikat és falvakat csatolni a város területéhez.

* * *

Pekanovits Imre, a Sebes-Körözs-társulat főmérnöke a következő beadványt intézte Biharvármegye alispánjához:

Tekintetes Alispán Ur!

A mellékelt tervezetemmél a Sebes-Körözs folyóban levő viz egy részét arra a célra kívánom kihasználni, hogy a vízben levő erő ipari célokra fordítom.

A vízjogi törvénynek az a főcélja és törekvése, hogy hazánkban levő vizek a saját körülményeikhez képest értékesítsenek és pedig értékesítsenek öntözések útján gazdasági célokra, egyes vidékeknek élő vízzel való ellátása által közegészségügyi célokra és a víz által kifejthető erő kihasználása útján ipari és kereskedelmi célokra.

Ha meggondoljuk azt, hogy hazánkban csekély kivétellel az összes vizek értékesítés nélkül hagyják el hazánk határait, lehetetlen hogy hazafiúi fájdalommal ne lássuk azt, hogy

évente sok millió forintnak megfelelő érték veszendőbe megy.

Ha nem is új eszmét elevenítek fel az által, hogy a vízben rejlő erőt értékesíteni kívánom, mindenesetre uttörő óhajtok lenni e tekintetben Biharvármegyében, a miáltal igaz, hogy első sorban a saját egyéni előnyömet is előmozdítani óhajtok, de közvetve Biharvármegye és Nagyvárad városa, mint Biharvármegye székhelye oly óriási vagyonnak jut birtokába, a melyhez a víznek ilyen felhasználása nélkül soha jutni képes nem volna.

Tervezett vízművemmel 1000—3000 lóerőnek megfelelő munkát óhajtok előállítani, a mi közel tíz millió frt tőkének felel meg annál inkább, mert a lóerők száma az előálló szükséglethez képest még fokozható lesz.

A víz által kifejthető erő villanyfejlesztés útján képes lesz Nagyváradon tervezett városi villamos vasutat üzemben tartani, képes lesz a városnak összes világítási szükségletét ugyan-csak villamos világítás útján ellátni, képes lesz a Nagyváradon levő összes gyárakat és kisebb ipart is villamos mozgóerővel ellátni, sőt annyi erő fog rendelkezésre állhatni, hogy még több gyártelep fog Nagyváradon és vidékén csak azért létesülhetni, mert ezen vízi mű létesítése folytán olcsó munkaerő fog kinálkozni.

Ha mindezt figyelembe vesszük és ezzel azt is, hogy Nagyváradon és Biharvármegyében az ipar, a gyáripar és ezzel karöltve a kereskedelem mily óriási mérvű kifejlődésének kívánom ezen tervezetemmél megvetni az alapját, akkor nem lehet célom nagyságát, fontosságát és kiváló horderejét kicsinyíteni.

Éppen azért, mert ily nagy horderejűnek tartom tervezetem célját, bizony számíthatom kell az illetékes hatóságok támogatására és arra, hogy a terv valószínűsítését előmozdítani fogják.

A tervezetet hét példányban állítottam ki és pedig 1-ór két példányban a helyszínrájt, 2-ór két példányban a hossz- és keresztmetszelveket, valamint 3-adszor a műszaki leírást mellékelem.

A mint a tervezetből és műszaki leírásból kitűnik, a vízkivétel a Sebes-Körözs folyóból

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Tízéves találkozó.

I.

A kis viczinális éppen nem rohogott, csak úgy lassan kocogott-döcögött kifelé a beregi pályaudvarból. Fejér Klárka jó sokáig integethetett még, kihajolván a kupé ablakán és sokáig látta még az édes anyját, a ki ott állott a váróterem ajtajában.

Lassan aztán mégis csak eltűnt a szeme elől az édesanyja is, az állomás is — és Bereg városkából sem látszott már semmi. Klárka ekkor kényelembe helyezkedett a kopott bőrdivánon s egy fehér, gyűrődött ivet vett ki a zsebéből. Szét is nyitotta mindjárt az árkaust, a mely gyűrődött vala — mondom — és elmosódott az írása, a sok forgatástól nyilván. Klárka aztán olvasni kezdte az írást, amely okmány volt különben. Nem aféle hivatalos akta, csak lélekben kötelező szerződése, meleg, gyermeki szíveknek, a melyben »alulírottak« ünnepeles ígéretüket adják arra, hogy a híres okirat keltének tizedik évfordulóján megint eljönnek a bársonyosi romokhoz: iskolatársnői találkozóra. Az »alulírottak«, a kik egyébként a főváros valamelyik polgári leányiskolájának negyedik osztályát végezték be akkor, számszerint huszan valának éppen s a husz könyved, itt-ott formás bakfis-kézjegy nagyobb

hitélül még csak Szánthó Kornélia, az osztályfő aláírása rovdott az ivre.

Klárka hosszasan nézegette az írás mindenik vonását, aztán elgondolkodva tenyerébe hajtotta a fejét.

Ugy rövidesen tíz év történetén futott végig. Tíz hosszú esztendőn, a mely sok álmától fosztotta meg s a régi, ritkán betelt vágyak helyén ujakat fakasztott. Az élet kertjében ez első tíz év alatt neki bizony kevéske virág nyílt még. De legalább kenyere termett ez alatt; sok vesződség árán, igaz, de elég szép állásba került máris — s itt büszke örömmel gondolt a beregi polgári leányiskola II. A. osztályára, a melynek ő volt a főnöke.

E kis önelemzés után megint a szívek szerződését kezdte olvasgatni és most sokáig időzött minden névnel, fellevevén magában a kérdést: ha vajjon kinek mi lett a sorsa, milyen a szerencséje; ki él még, ki ment férjhez és ugyan mi is lett ebből s abból s kit mikor látott utoljára? . . .

Ha aztán újra megalkotta magának színes, hangulatos képét utolsó együttlétüknek, mikor évekket ezelőtt azon a kis nyaralótelepen, a hol most újra találkozni akarnak, — bátor, akkor még egyelőre csak papiroson, — nagy időre bucsut mondtak egymásnak.

Ugy esett tudniillik, hogy igazgatójuk, dr. Faragó Agoston, tanulmányi kirándulásra vezette az iskolát Bárzanyosra, a híres, festői romokhoz, meg a mintagazdaságba. De Kor-

nélia kisasszony sem töltötte itt dologtalanul a napot. A sok szemléltető előadás végén maga köré gyűjtötte osztályát — a melyről mindenki tudta, hogy növendékei, néhány nap mulva már, megválnak az intézettől — és kenetteljes szavakkal mondotta el, hogy a mire fölkerülték, ime elvállalja, a tíz éves találkozó ívét szívesen írja alá, hanem előbb a lányok kanyarítsák oda a nevüket szép sorjában. Meg is kezdhetik mindjárt . . .

Ah szép jelenet is volt ez . . .

— Hej, lányok! Tíz év mulva! Mi lesz tíz év mulva? — mondogatták aláírás közben, de a szívük elfojtott, titkos vágyát csak a csöpp Galambosy Szidike tolmácsolta egy kedves elszólásával, a melyért sokan szerették volna megcsókolni.

— Férjhez megyünk addigra! — szólott lelkendezve és tapsolt is hozzája . . .

A milyen örömet keltett ez a mondás akkor s olyan rosszul esett Klárkának most, hogy visszaemlékezett rája. A tíz év elszállt a feje fölött, de ő mégsem ment férjhez.

Pedig ugy akárhogyan ő is férjhez mehetett volna már. Ám, mindig is az volt a véleménye, hogy a boldogság nem póz, nem mesterkelt forma s hogy a cifrára kinyesett papiros-rózsák tulajdonképpen mégsem virágok azért. Talán akad olyan szem, a mely félreismeri őket, de illatozni sohasem fognak s ha más nem, ez lesz az árulójuk. A világot hiszen néha könnyű félrevezetni. A szívét csak gyö-

Mező-Telegd felett történnék és haladna egész Fugyi községig, a mely alatt a kivett víz ismét a Sebes-Körös folyóba bocsájtatik vissza.

A Sebes-Körös folyó esetét óhajtom kihasználni, a mely ezen egész hosszban, mint kihasználható és 30 métert tesz ki, de amely esés a szükséghez képest még 5—6 méterrel gyarapítható is lenne.

Ép azért indul ki a vízkivétel a Mező-Telegd feletti Sebes-Körös szakaszából, hogy kellő esést biztosítván, elegendő erő állhasson rendelkezésre. A víz visszabocsájtását azért terveztem Fugyi község alatt, hogy ezen tervezett vízi erő kihasználása által a nagyváradi vízvezetési művekre semmikép hátrányos ne legyen, de nem is lehet, mert a tervezett vízi mű magán a vizet nem teszi rosszabbá, hanem ugyanazon vízzel ugyanazon tulajdonságokkal, a melyekkel a vízmű csatornába jó, bocsájtatik vissza az élő Sebes-Körösbe.

Azon ponttól, a hol a víz a Sebes-Körösbe vissza bocsájtatik, a városi vízvezetékig 6—7 kilométer hosszú a Sebes-Körös folyó. Ezen hossz teljesen elegendő arra, hogy a víz a vízvezetési csatornák rétegeit eltöltse és vízzel ellássa, úgy, hogy egyáltalában nem lehet aggodalmat táplálni arra nézve, hogy ezen tervezett mű a városi vízvezetékre bármily káros befolyást gyakorolhatna.

Nem tartottam szükségesnek az egyes műtárgyaknak, nevezetesen a Sebes-Körös folyó a vízkivétel szakaszán való rendezésének, az ugyanott felállítandó és csak legfeljebb a kis vízmagasságát elérő duzzasztó művek, továbbá a vízbe bocsájtó zsilipnek a tervezett vízesések megetti támfalaknak, végül a közlekedési hidaknak, aluljáróknak, patak rendezések és vízátvezetések tervezeteit minden részleteiben is elkészíteni és bemutatni: de ezt ma célszerűen nem is fogantathattam volna azért, mert e tervek elkészítése feleslegessé válnék akkor, ha a tervezett vízmű bármily okból nem engedélyeztetnék, ezen kívül a jelzett műtárgyak tervezései az engedélyezési eljárás folyamán fognak szabályoztatni és az ily megállapítások szerint készíthető részletes terveknek annak idején hatósági eljárás megtartása végett be fogom mutatni.

Együttal bátorodom a tekintetes Alispán urat arra kérni, hogy a kimutatott közérdekű előnyök figyelembe vétele mellett a vízjogi törvényben előírt hatósági eljárás folyamán és az összes jogos magánérdekek méltánylásával nekem megengedni méltóztassék, hogy a Sebes-Körös folyóhoz kis víznél 4 köbméter, a folyóvíz nagyobbtával 6—8 köbméter vizet kivehessek, hogy e víz vezetésére és a kívánt erő előállítására a tervezett csatornát elkészíthessem, hogy a csatornában három egyenként 10 méter magas vízesést alkalmazhassak, a hol az erőt turbinák útján előállítom.

Azon érdekeltek, a kiknek érdekeik ezen műhöz bármily alakban fűzve vannak, a tervezetthez csatolt érdekeltségi kimutatásban vannak feltüntetve.

Kegyeskedjék a tervezetet a vízjogi törvényben előírt 30 napi közszemlére kitenni, a mely után méltóztassék a helyszíni tárgyalást megtartani és a hatósági szakértő meghallgatása után részemre a vízkivétel és erő kifejtésére való kihasználás jogát a tervezetben előadottakhoz képest megadni.

Nagyvárad, 1899. 18/VI.

Kiváló tisztelettel

Pekanovits Imre.

A bizottságok megalakulása.

Az országgyűlés harmadik ülészakára a képviselőház bizottságai közül ma megalakultak:

A házaszabályok revíziója tárgyában kiküldött bizottság: elnök Szilágyi Dezső, jegyző Rohonyi Gyula.

A vízügyi bizottság: elnök Fehérvári Károly, jegyző Kubinyi Andor

A bizottságok közül nem alakultak még meg: Az összeférhetlenségi törvény revíziója tárgyában kiküldött s a valutarendezési czélokra szolgáló aranykészlet ellenőrző bizottságok, továbbá a negyedik bírálo bizottság.

Hanyag képviselők.

A képviselőház igazságügyi bizottsága ma az országos ülés előtt tartandó ülésre volt összehívva, hogy megválassza az igazságügyi palotáról és költségeinek fedezéséről szóló 1893. XIII. törv. módosítása tárgyában benyújtott törvényjavaslat előadóját. Az előadó választásához a házaszabályok értelmében tíz tag jelenléte lett volna szükséges, a kitűzött időre azonban csak hatan gyűltek össze, a mire Szilágyi Dezső elnök kijelentette, hogy az ülés határozat képtelenség hiánya folytán nem tartható meg s ő, ha ez az eset ismétlődni fog, kénytelen lesz erről a távolmaradó tagok megnevezésével a háznak jelentést tenni.

A ház ülésének folyamán a bizottság — immár határozatképességgel — újra összeült, megválasztotta a törvényjavaslat előadójává Engelmayr Józsefet s elhatározta, hogy a törvényjavaslatot f. hó 23-án, pénteken d. e. 3/4 10 órakor tartandó ülésében veszi tárgyalás alá.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

B u d a p e s t, június 21.

Meleg van. Az üvegteret ponyvával vonták be, ez azonban nem igen használ. Mindenki a hősről panaszkodik, pedig voltaképpen még csak most dél felé jön a java.

Odakünn a folyosón ismét deputáció járás van. Herczeg Ferencz három szál verseczi embert vezet Darányi földművelésügyi miniszter elé, az ottani szőlők dolgában. Márkus József főpolgármester Széll Kálmánt várja, aki megérkezve elsőben is a főváros főfejét fogadja.

Ekközben Perczel Dezső elnök az ülést megnyitja. Kisebb jelentések tudomásul vétele után a miniszterelnök emelkedett fel szólásra.

Széll Kálmán az állami számvevőszék két rendbeli jelentését nyújtja be. Nyomban a kiegyezési javaslatra kerül a sor.

A kiegyezési javaslat.

A kiegyezési javaslatot Rosenberg Gyula ismerteti az előadói székéről.

Rosenberg Gyula a javaslatot elfogadásra ajánlja.

— Nem kell! Önállóságot akarunk! zugta a függetlenségi és 48-as párt.

Rosenberg Gyula: Ezt a javaslatot annyira tisztáztuk, hogy egymás kapacitálására egyáltalán szükség nincs.

— Ohó! Ez nem áll! szólnak közbe a szélsőbaloldaltól.

Rosenberg Gyula: Hogy mi az igazi értelme a kiegyezési törvényszakasznak, arra nézve ő maga egy közel fekvő és egyszerű adatot akar felhozni. Ha ez a szakasz az önálló intézkedés alatt csakugyan a vámsorompókat érti, hát mért nem mondja ki egyenesen, hogy a kiegyezés meg nem köthetése esetén a vámsorompók állítandók fel? Mért mondja, hogy az ország önállóan intézkedhetik, (Mozgás és tiltakozás a szélsőbaloldalon.) önkénytelenül azért, mert meg akarja hagyni az országnak a szabad rendelkezési jogát.

— Ki magyarozta így, Kristóffy vagy Bánffy? — kérdi gunyosan a szélsőbaloldal.

Rosenberg Gyula pedig folytatja fejtegetéseit. Beszél az iparfejlesztésről, a mezőgazdaságról, mint amelyek érdekei, a javaslatban teljesen megóvattak.

Rózsás hangulat.

Az előadói beszéd alatt egy szállítmány rózsá érkezett a Házba. Lupa Péter küldte

törheti az ember, de nem csalhatja meg... Ha feleség nem lehetett, mindenáron csak asszony sem akart lenni.

Leány maradt inkább és elégedett valóságával így is. Nem félt a munkától és nem is volt oka, hogy a végén szégyenkezze miatta. Saját erejéből haladt előre és most, tíz év után, nagyon örült annak, hogy huszonnégy éves korában már egy hunczut, de azért jó, simulékony szívű leányseregnek lehet a vezetője — ama bizonyos II. A. osztályt értvén ezalatt.

Mikor a találkozóra készülődni kezdett, ezelőtt két héttel meg, valami kétkedés szállta meg mégis... Hogy neki, a kit itt az Isten háta megett, bizonyára nagy módban élő társnői el is feledtek már, mint a féle szegény, ma-holnap vén leánynak jóformán semmi helye sincs a vidám, fiatal asszonykák között...

Hanem most, a kupé sarkában, egyre biztosabbnak, bátrabbnak érezte magát és vigasztalója lett az a tudat, hogy azt a hosszú időt nem pazarolta el s ha a boldogság verőfénye nem is hullott rája, ez a tíz esztendeje még sem volt hiába.

Most már csak örülni tudott a találkozásnak és türelmetlenül várva a holnapot, még a nagy M. Á. V. kocsiiban is az a gondolat motoszkált a fejében, hogy két év múlva a maga osztályában majd ő is elrendeli a tízéves találkozót...

II.

A bársonyosi romokhoz Klárka érkezett elsőnek. Sem a kis propeller utasai között, sem a telepen nem talált ismerőst. A »Sas« is, a hol tíz év előtt özönnáztak, csendes volt nagyon, de a platánok alatt, a hol a szerződést aláírták, egy feldisztett, hosszú asztal állott s a fákön bodros, tarka papíros lámpáscskákat ingatott a szellő.

Itt a koresmáros világosította fel Klárkát. Hogy im: a hosszú asztal őket várja, mind a huszakra terítettek. Eddig ugyan még nem járt itt senki. Dehát ez bizonynyal azért van, mert a fővárosi publikum tudvalevőleg irtózik a hőségtől. Amugy különben rendben van minden és dr. Horváth Ákosné gondoskodott róla, hogy senki semmiben se szenvedjen hiányt.

Fejér Klárka egy kissé elszomorodott a beszédre... Lusta, reális emberek azok a pestiek, hiába! Még senki sincs itt, pedig az a Horváth Ákosné — ugyan ki lehet? ezen a néven nem ismeri — ha már magára vállalta a rendezősséget, hát ki is jöhetett volna eddig.

Ilyen gondolatok között sétált vissza a hajóállomásra, a hova nemsokára még valaki érkezett a husz közül. A szeles, kis Galambosy Szidi volt, fáradt arcuzal s egy kevésbé excentrikus ruhában. Igen kedvesen, elfogódva borultak egymás nyakába és talán tiszszel is megcsókolták egymást.

— Hát a többiek? — kérdezte Szidike.

— Eddig csak magam vagyok itt, egy órája már.

— Lán! Te most is olyan pontos, szorgalmas vagy, a milyen az iskolában voltál...

No, no! Nem bókolni akarok, ne tiltakozzál.

Egymásba karolva jártak fel-alá a többiekre várva és alig győztek egymás kérdésére felelni. Sok vidám emlék után egy-két szomorú is következett és Klárka felfedezte társnője szemében azt a gyötrő, rehez kérdést, a melyet ha nem is mer feltenni, mégis meg kell felelni rája. Így aztán maga mondta el ismeretes elveit a házasságról, így adván okát annak, hogy pártában maradt.

Mikor Klárka abban hagyta, Galambosy Szidi folytatta a megkezdett tárgyalást imígyen:

— A vérem, meg talán az elhibázott nevelésem oka a lányságomnak. Az iskolában is tulságos eleven voltam s az életben is a jukkerlányok dicsőségére áhitoztam. Hát jól is mulattam mindig, velem is jól mulattak, hanem mikor aztán vége szakadt a mulatságnak, ott hagytak egyenkint. A jukkerlány babérkoszoruját elnyertem ugyan, de mi haszna, ha egyszer myrtus-koszorú nem került a fejemre. Nem is kerül most már, hiszen a lánysorból is kivéültem jóformán s ezért a jukker-babért is elvették tőlem. Ez a dicsőség különben is pünkösdi királyság esupán, mely évről-évre más fejére száll. Hogy kié volt tavaly, soha-

és Farkas János terembiztos osztja szét az üde szirmu virágokat. Az első rózsát Széll Kálmán kapja, a másodikat Lukács László. Sorba következtek a többi miniszterek, a képviselők és végül a hírlapírók is. Mindannyian fel voltak virágozva.

Eközben Rosenberg az előadói beszédet befejezi és a javaslatot elfogadásra ajánlja. (Éljenzés a jobboldalon.)

Az önálló vámterület mellett.

Kossuth Ferencz beszél most elsőnek a törvényjavaslatához. A javaslatot nem fogadja el, abból az okból, mert az ország közgazdasági érdekeit sérti.

— *Ugy van! Ugy van!* erősítgeti a gyéren népes szélsőbaloldalt.

Kossuth Ferencz kifogásolja, hogy az ország most, amikor erre alkalma volt, nem élt azzal a józával, hogy az önálló vámterület álláspontjára helyezkedjék. És most az előadóval polemizál. Szólv az előadó felfogásával ellenkezően a közösségben a magyar ipar meglőjét látja. Mindaddig amíg nem önálló, hanem közös lesz a vámterület, addig a magyar ipar fejlődéséről szó nem lehet. Az osztrák ipar a mi iparunkat agyonnyomja. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Az önálló vámterület az egyedüli, amely az ország érdekeit szolgálhatná. Mig ez az állapot nem következett be, addig az sem várható, hogy Magyarország mezőgazdasági viszonyai is bármily csekély mértékben javuljanak.

— *Ugy van! Ugy van!* — harsogja Kubik Béla.

Kossuth Ferencz kifogásolja azt is, hogy a külföldi államokkal kötendő vámszerződéseket összeköttesbe hozták a kiegyezés lejáratainak terminusával. Mert mi történik, ha a külföldi állam az 1903-ban lejáró vámszerződést 1907-ig meghosszabítani nem fogja akarni? Az, hogy ilyenl szemben az autonóm vámtarifát léptetjük életbe, ami a vámháborúnak felel meg. A javaslatot nem fogadja el és a következő határozati javaslatot nyújtja be:

A kormány tegye meg az intézkedéseket az ország természet-s joga és önálló törvényeink értelmében az önálló vámterület létesülésére és vámvonalakkal való körülvételére, úgy, hogy a tényleges önálló vámterület a vámsorompók felállításával a már megszavazott provizorium lejártával 1900. január 1-én felállítassék.

A szélsőbaloldal éljenzés és Kossuth Ferenczet üdvözl. Az elnök öt percnyi szünetet ad.

Szünet után.

Komjáthy Béla előre is bejelenti, hogy a javaslattal hosszabban akar foglalkozni. Vannak igazságok, amelyeket százszor is kell hangoz-

tatni, amíg teljesülnek. Ilyen az önálló vámterület. Az előadóval polemizál, aki azt mondja, hogy e politikát ki kell küszöbölteni és az ország közgazdasági kérdésénél az adott viszonyokat kell fokozatba venni. Melyek azok az adott viszonyok? Tullojalitásunk és gyávaságunk.

— Ugy van! Gyávaságunk! hagyják rá a szélsőbaloldaliak. Barta Ödön egy pohár behűtött pezsgőt nyújt a szónok felé.

Komjáthy Béla: A szőnyegen levő tárgy politikai és így a politika szempontjából is kell bíráltni!

— Nagyon is kell! erősítgeti Polczner Jenő.

Komjáthy: A történelem azt tanítja, hogy erőinket hosszú évszázadokon keresztül nem alkotásra, hanem védelemre fordították, Szóval 1848 előtt volt magyar kérdés. 1867-nek köszönhetjük, hogy a magyar kérdés ismét felszínre került. Minden állam minden alkalmat felhasznál arra, hogy a külbatalmakkal szemben mint erő jelentkezzen. Példa erre különösen Románia, amely a vám és kereskedelmi téren olyan akciót fejtett ki, amely fényes eredményt mutat fel. Európának számolnia kellett Romániával. Románia győzött. Csak Magyarország nem képes arra. Önállóságunk megvan az eladási cikikken, de a külsőszággal szemben önálló, független Magyarország nincsen.

— *Nincs!* szól busan Polczner Jenő.

Magyarországnak nemcsak joga, de kötelessége is saját érdekében az önálló vámterület felállítását. Tagadja, hogy ipari fejlődésünk oly nagy mértékű volt, mint ezt az előadó állítja. Hogy az iparfejlesztés nem oda jutott, ahová jntnia kellett volna 1867 óta, a legjobban bizonyítja az, hogy míg nálunk iparral csak a lakosság 5% foglalkozik, addig Ausztriában 20%. Sziléziában pedig 19%.

Az önálló berendezkedéssel nemcsak iparunkat tudnánk fejleszteni, hanem kivitelünket is oda irányítani, ahová mi akarnók. Az ország két táborra szakadt. Az egyik az, amelynek szószólója az előadó volt, a másik az, amely az önálló berendezkedést akarja.

Komjáthy Béla végül tiltakozott, hogy az egyezményeket titkos rendeletekkel szabályozzák. Ugy látszik neki, hogy azért titkolják, mert eltérnek a nyilvánosságra hozottaktól.

Széll Kálmán: Nem igaz!

Komjáthy Béla: Majd meglátjuk! A javaslatot nem fogadja el. Az ülés vége 2 órakor. A vitát holnap folytatják

Széll miniszterelnök a holnapi ülésen beszélni fog s válaszol az eddig elhangzottakra.

Biharvármegye közgyűlése.

Restauráció-szerű tömegben vonultak föl a megyei bizottsági tagok, mert a közgyűlést a

tömeges választások miatt jókora korteskedés, kapacitálás előzte meg. A sok névszerinti szavazást azonban hova-tovább kezdték megenni a bizottsági tagok s azonképen olvadt le a csaknem 300 főnyi tömeg 150-re s nagy része a teremben uralkodó nagy hőség elől minden kapacitálás daczára a városban keresett menedéket.

A közgyűlés a délelőtt folyamán mindössze is a választásokkal végzett. A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Elnök: dr. Beöthy László főispán.

Jelen voltak: Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, Wallner Ödön t. főügyész, Miskolczy Árpád főszámvevő. Jegyzők: Baranyi András, Keszthelyi Zoltán, Balogh Elemér, Fráter András, Janesó Károly Balásházy Iván. Alacs Károly, Balogh János, Boudnár Ferencz, Balogh Sándor, Bán Sándor, dr. Bajza Kálmán, Sz. Balogh Mihály, ifj. Balogh László, dr. Balogh Elek, Balassa István, Baudhauer István, Baranyi Zsigmond, Baranyi Gábor, Barthók Kálmán, Basa Péter, Böhm Ferencz, dr. Bán Gyula, Bányai László, Beliczay Elek, Beliczay Sándor, Benedek László, Benesik Sándor, Benicz István, dr. Beöthy Pál, Beöthy Dávid, Beöthy Attila, Beöthy Algernon, Bereczky Géza, Bereczky Dániel, Bereczky Máthé, Bécezy Imre, Biró Bálint, Biró László, Biró János, Bitera János, Bidescu János, ifj. Bika János, id. Bika János, Bige György, Biber József, Bieleczky Vilma, Bor Áron, Botta Sámuel, Bónis Károly, Bónyi Adorján, Bodó Bertalan, Bölöny György, Bögös Lajos, Bóda Kálmán, Bujdosó Sándor, dr. Buder Ferencz, Beöthy Ödön, Czeglédi Imre, Czibenszky Vazul, Csapó Sándor, Csapó Dezső, Csorvász István, Dávidházi János, Dávid Gyula, Dányi István, Deme Béla, Deli Imre, Dobozy Kálmán, Drágán József, Drágán Sándor, dr. Duma Florián, Ercsey Kálmán, Ercsey Dezső, Erdélyi János, Erdélyi Farkas, Eötvös Zoltán, Eder Géza, Faliczky Viktor, Fassie Tódor, K. Fazekas Ferencz, Fásy Lajos dr., Fábik Lajos, Fándly József, Fáy András, Fényes Endre, Fényes Balázs, Filip Sándor, Filip Tódor, Filótás Kálmán, Friedmann Benő, Fráter Vincze, Fráter Barna, Fráter Kálmán, Fráter Zoltán, Futó József, Gávra Sándor, Gerlán János, Gencz József, Geringer Mátyás, Gólya János, Gyöngyössi István, Habókay József, Hanák Sándor, Hegyesi Márton, Herczeg Sándor, Fischmann Konrád, Jakabfi Lipót, Jakab Rezső, Jelentsik István, Jellinek Géza, Jerzsák István, Juricskay Dezső, Jakab József, Kató Ferencz, Kabdebó Sándor, Kalás István, Kalotay Viktor, Kerekes Elek, Kenéz Sándor, Kenyeres Zsigmond, Kernáts János, Keszthelyi Sándor, Kelemen József, Kerekes Gyula, Kékuss István, Király Károly, dr. Kiss Döme, Kiss Gyula, Kiss Béla, Kiss Miklós, Klobusiczky Béla, Korda Andor, Kolontár János, Korb János, Korb Vazul, Kovács József, Kovács Jenő, Kovács Béla, Kovács Győző, Kovács Gábor, Kovács András, Kovács Gyula, Középegy Kálmán, Körfi Ferencz, Körner József, Lakatos János, Lahner Ignác, Lázár Zoltán, Leszkay János, Léderer Márton, Légi József, Lévy Mihály, Lichtmann József, Lichtmann Menyhért, Lovassy Andor, Lovács Sándor, Lungu Gábor, Leszkay Gyula, dr. Márkus László, Mann Mór, Mandel Albert, Markovics Antal, Marjai Ferencz, Matolcsy Imre, Mayr Gyula, Mátray István, Mezey József, Mezey Ignác, Mihucz Ferencz, Miskolczy Ferencz, ifju Mórcaz Pál, Mózes Imre, Széchenyi Jenő, Mütter Ferencz, Molnár József, Nadányi Jenő, Nagy Márton, Nagy Imre, Nagy B. István, Nagy János, Nagy Ferencz, Nádudvary Lajos, Nemes Ferencz, Noszlópy Gyula, Nyisztor Alajos, Olasz Gyula, Örmény József, Örley Kálmán, Ötvös Gyula, Papp Jusztin, Papp József, ifj. Papp Gergely, Petrovits Ferencz, Platthy Miklós, Pognár Miklós, Popeszky Mihály, Porumb Nesztor, Polgár József, Puskás Dávid, Radnai Farkas, Rácz Béla, Rezey Szilviusz, Rezey Gusztáv, Rednik Gábor, Reinle Gyula, Reinell Gábor, Rézmann Márton, Réthy Sándor, Rütter Ferencz, Román József, Roxin János, Roxin Miklós, Rózenberszky Gyula, Sárossy Károly, Sámson Márton, Solcz Gábor, Sternthal Arthur, Sternthal Farkas, gró Stubenberg József, Schvarecz Jakab, Schvarecz Gyula, Szabó János, Szabó József (telegdi), Szabó József, Szathmáry Andor, dr. Szánthó Jakab, Szele György, Szemes Péter, Szilágyi Jenő, Szilassy Ottó, Szigethy Elek, Szirmay Vilmos, Szoboszlay Sándor, Szőke Sámuel, Szunyogh Loránd, Szunyogh Szaboles, Szathmáry Sándor, Tamásfalvi Thury Ignác, Tar Gábor,

sem kérdezik, csak azt nézik, ki fejére simul mostan . . .

Szóltalanul néztek végig egymáson, de a maguk lelkébe is tekintettek ezalatt és azt gondolták nyilván, hogy ez a tízéves találkozó, mintha nem volna olyan örömnep, a milyennek hitték . . .

A kis propeller azonban a huszból megint partra tett hármat. Három fiatal, nevető asszonykát: dr. Brátkayné — a szőke Tamásy Margitot, akiért valaha egy egész gimnasium rajongott s a ki — három év óta már egy jőnevű, csinos orvos felesége, az egykor vézna, beteges Hidegkuthy Malvint, a ki, mióta Sugár Lászlóné földesasszony lett belőle, egészséges, piros arcu menyecskévé formálódott, no és Lipárth Zoltán fővárosi mérnök feleségét — Dömötör Magdust.

No hiszen, most lett ám csak igazi terefere. Eleinte udvariaskodtak ugyan valamennyien, az őszinteség rovására itt-ott, hanem a három asszony aztán hamarosan megindította a fesztelen diskurzust. Ők hárman persze mindjárt a maguk családi boldogságát hozták szóba jóleső, öntudatlan dicsekvéssel.

— Hány a baba? — kérdezte a szép Brátkayné, a tömzsi, kis Lipárth Zoltánné.

— Három, felelte Tamásy Margit, pirulva arczal ugyan, de azért örömtől sugárzó szemmel. — Egy fiu, két leány.

Lipárthné büszkén petyegte:

— Hm! Az enyém csak kettő még eddig, de mind a kettő fiu . . . Őh, én a fiukat sokkal jobban szeretem, mint a medikéket. És te Klárkám, ugy-e te is?

Klára, aki a kedélyes dicsekvések hallatára szomoruan hajtotta le a fejét, fülig pirult e kegyetlen kérdésre és zavartan hebegte:

— Én . . . én, azt hiszem, egyformán szeretem őket, ha . . . igen, ha a helyetekben vagyok . . . Azt hiszem, de hát én . . . no hiszen tudod, hogy nem mentem férjhez.

Lipárthné nagyon meghatotta a fájdalom, amelyet ártatlan fecsegése okozott és bocsánatot kérőleg simogatta végig Klárka szomorkás arczát.

Ekkor Malvin szólott:

— Ti könnyen beszéltek, mondá . . . Tőlem három angyalkát rabolt már el a halál. A bölcső üresen áll szobámban és három lakója apró koporsókba költözött . . .

Klárka és Szidike összenéztek megint és látszott, megvigasztalta őket ez anya bánata. De ekkor már valami szomorú hangulat este meg mindnyájukat. Eltorzult arczal néztek maguk elé és egy-egy köny is hullott itt-ott. De Szidike szólott most, bár erőltetett jó kedvvel.

(Vége köv.)

Tardy György, Telegdy Lajos, Telegdy József, gróf Tisza Kálmán, Tóth Lajos, Tenkei István, Ujházy Antal, Vajna János, Vajna Imre, Vaday Ignác, Vattay Cyula, Vendler Gábor, Verner Kálmán, Vécsey Pál, Végh István, Vidovics György, dr. Wallner Ödön, Weisz Jakab, Weiszlovit Emil, Zathureszky István, Zigre Miklós, gróf Zichy Ödön, Weiszlovits Gyula, Baranyi Menyhért, Badzy György, Csumpe Tivadar, br. Königswarter Hermann, Juricskay Vid, Juricskay Ákos, Juricskay Zoltán, Katona János, Horváth K. János, Meskó Boldizsár.

Papp János főjegyző felolvassa az alispáni időszaki jelentést, mely szerint a közegészségügyi állapot kedvezőtlenebb volt mint a múlt évnegyedben, összesen 14133 beteget gyógykezelték. Hasonlóképpen az állategészségügy is kedvezőtlenebb volt mint a múlt évnegyedben; a sertésvész 40 községben lépett fel.

Az őszi és tavaszi vetések állása, dacára a bő esőzéseknek, elég kedvező eredménnyel kecsegtet.

A folyó évi sorozás kedvezőbb eredménnyel járt a múlt évinél. Ugyanis a 10148 hadköteles közül besoroztatott az ujoncz jutalék javára 2837, a póttartalékba 451, egy éves önkéntes 33, összesen 3321, tehát 33%, míg a múlt év eredménye csak 23%.

Részvétellel emlékezik meg Szász Ágoston, Des Echerolles Kruspér Sándor, Nagy Lajos, Miskolczy György és Markovics Károly biz. tagok elhunytáról.

A jelentést a közgyűlés tudomásul veszi.

Elnök ezután a kijelölt bizottságot nevezi ki, mely a margittai főszolgabírói állásra Nyisztor Alajos m.-csékei főszolgabíró jelölte.

Egyhangulag éljenzéssel megválasztják.

A megüresedett m.-csékei főszolgabírói állásra jelöltettek Szöllősy Ferencz és Jezerniczky Dénes szolgabírók s a főispán elrendeli a szavazást.

Szavazatszedő küldöttség tagjai: elnöke Vidovich György, tagjai Szikszay Lajos, Balogh Lajos.

A szavazás eredménye a következő:

Szöllősy Ferencz 205
Jezerniczky Dénes 77

és így Szöllősy Ferencz magyar-csékei főszolgabíróvá választott.

Az ujonnan rendszeresített I. aljegyzői állásra Keszthelyi Zoltán II. aljegyzőt választják meg egyhangulag s az ekkép megüresedett II. o. aljegyzői állásra Balogh Elemér, Osváth Lajos, Fráter András jelöltettek. Osváth Lajos visszalépését jelentette ki s így a két jelöltre elrendelték a szavazást. A szavazás eredménye a következő:

Balogh Elemér 138.
Fráter András 56.

A megüresedett III. o. aljegyzői állásra jelöltettek Balázsházy Iván és Jancsó Károly. Az elnöklő főispán elrendeli a szavazást, melynek eredménye, hogy:

Balázsházy Iván 110
Jancsó Károly 56

szavazatot nyert, ennél fogva III. oszt. aljegyzővé Balázsházy Iván választott meg.

A megüresedett m.-csékei szolgabírói állásokra jelöltettek: Bieliczky Vilmos, Nagy Zoltán, Ercsey Zsigmond, Beöthy Lajos s a szavazást elrendelték s megválasztották Ercsey Zsigmondot Nagy Zoltán 79 szavazata ellenében 1 szótöbbséggel, Bieliczky Vilmos 20 és Beöthy Lajos 14 szavazatot kapott.

A közigazgatási bizottságba megválasztották Szunyogh Szabolcsot, a központi választmányba: Zichy Ödön grófot, Cziffra Kálmánt, Gyöngyössy Istvánt választották meg.

A közgyűlés fél 2 óraokr ért véget, holnap folytatják.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Június 25. Petőfi ünnepély a Kereskedelmi Csarnok dísztermében d. e. 11 órakor.

Julius 9. A 48-as Népkör házi táncszünet a Karger féle nyári mulatóban.

Julius 9. A 48-as kör nyári mulatsága a Karger vendéglőben.

* **Rendkívüli közgyűlés a színház-építése ügyében.** Nagyvárad város tanácsa tegnap, szerdán délelőtt tárgyalta a színház építés ügyét. Már említettük, hogy Guttman és Rendes társvállalkozók írásbeli kötelezettséget vállaltak, hogy az általuk megajánlott árban a bazar földszintjének helyiségeit 4 méter helyett 4 és fél méter belső magassággal építik. Ezen pótlás által Guttman és Rendes ajánlata 932 frt 16 krral olcsóbb a Fodor és Reisinger aradi vállalkozó cég ajánlatánál. Dr. Bulyovszky József polgármester az aradi cégtől egy táviratot vett, amely szerint Fodor és Reisinger vállalkozók az általuk tett ajánlati összegért a fél méterrel magasabb építést hajlandók eszközölni. E szerint a tanács konstataulta, hogy a Fodor és Reisinger cég ajánlata az előnyösebb, mivel 494 frt 79 krral olcsóbb, mint a Guttman és Rendes ajánlata. A rendkívüli közgyűlés holnap, pénteken délután lesz a színház építése tárgyában s a városi tanács minden javaslat nélkül beteszti a pályázat eredményét, a fentebb említett pótajánlatok figyelembe vételével. Erős vitára van kilátás, mert egyes városatyák ragaszkodnak ahhoz, hogy mindentől eltekintve, a legolcsóbb ajánlatot fogadják el, mások pedig némi áldozatok árán is a helybeli vállalkozókat akarják előnyben részesíteni. Mellesleg megjegyezzük, hogy az ajánlatokban csupán Sztarill Ferencz terjeszkedett a helyi iparosok igénybe vételére, kijelentvén, hogy mindazon szakcsoportbeli munkálatokat, a melyeket Nagyváradon el tudnak készíteni, még néhány százalékkal drágább árban is helybeli iparossal készítteti. És csak ő biztosított a Bazar épületnek évi 21.000 frt jövedelmet. — A rendkívüli közgyűlésnek még egy másik tárgya is lesz, a mely szintén kapcsolatos a színház építésével. A színház építésére megszavazott regále-kötvények értékét a honvédhuszár laktanya építésére kölcsönvették s így a színház építésére szükséges összeg nem áll a város rendelkezésére. A polgármester, megbízatásához képest kölcsönről gondoskodott, hogy a színház építése fennakadást ne szenvedjen. A kölcsönre vonatkozó kötvényt szintén a holnapi közgyűlésen mutatja be a polgármester elfogadás végett. Aki előzetes tájékoztatást akar szerezni a kölcsönre vonatkozólag, a törvény értelmében ma megtekintheti a városházán az iratokat.

* **Mentőegyesület Nagyváradon.** A vidék eddig csak a rosszban, kétes dallársaságok befogadásában, divat majmolásban utánozta a fővárost és a világvárosok némely ferde szokásait; úgy hogy csaknem idecentralizálódott azokból minden rossz. Örülünk, hogy egyszer az egészséges és nemes czélu intézmények egyikének életbe léptetéséről értesülünk. Ugy halljuk, a város intéző factorai a nagy városokban oly nemes feladatot végző mentőegyesületet városunkban is meg akarják alapítani. A terv az, hogy az első segély nyújtásra az önkéntes tűzoltókat tanítják be; a tűzoltó ör-

tanyán lesz a mentő-kocsi állása és az állomás is. Az eset színhelyére hívott mentők azután az igénybe veendő orvosi segély mérvéhez képest a segélyre szorulókat a rendőrségre vagy a kórházba szállítják. A rendőrségen tehát állandóan orvosi inspekczió lesz. Ezen ügyben, melynek óriási fontossága humanitás szempontjából tagadhatatlan, tegnap délután a főkapitányságon egy szűkebb körű értekezlet volt, melyen Rím-ler Károly, Mezey Mihály, dr. Baróthy Ákos főorvos és dr. Mayer László tiszti orvos vettek részt és megvitették ez ügyben a szükséges előkészítő intézkedéseket. A bátor kezdeményezőket a legnagyobb elismeréssel illeti fáradozásukért, hogy szembe szállottak a régi pessimista előítélettel, mely szerint mentőegyesület csak olyan városokban létesíthető, melyekben orvosi egyetemek is állanak fen. Kisebb arányokban és kevésbé nagy apparátus mellett is szép tér nyílik egy fejlődő nagy vidéki központban az egészségügy eme hathatós segéd intézményére és kívánatos, hogy annak szervezése intéző köreink és a közönség részéről is kellő felkarolásban részesüljön.

* **Kitűnő alapvizsgák.** Miskolczy Pál és Glac Béla joghallgatók a második alapvizsgálatot tegnap kitüntetéssel tették le.

* **A kölni küldöttség.** Ismételt emlékeztünk lapunkban arról a ritka szép ünnepélyről, mely f. hó 25-én és 26-án fog végbemenni Köln városában. Ekkor fogja ugyanis félszázados jubileumát ünnepelni a nagy emberbarátnak Kolping Adolfnak legkiválóbb alkotása, a kölni kath. legényegylet. Ez a virágzó nagy egyesület Kolping sírjánál tartandó jubileumára meghívta a világ összes legényegyleteit, melynek száma majdnem ezerre megy. A külföldi egyletek csaknem mind képviseltetik magukat, a bejelentett résztvevők száma 1800. Hazánkban csak a budapesti és a nagyváradai egyletek képviseltetik magukat küldöttségek által. A központi egylet részéről Wimmer György elnökhelyettes indult el Kölnbe három legénnyel, a nagyváradai egylet részéről pedig Pálffy Béla igazgató Hajnal Gyula dékán és Barza Antal ifjusági küldöttekkel. A két küldöttség Budapesten találkozott, honnét hétfőn este indultak el. A budapestiek az egyesület díszszólvájával utaztak el s gyönyörű ajándékot is vittek magukkal: széles nemzetiszínű selyemszalagot, melyen a budapesti egyesület czime arany betűkkel van kihimezve. A szép ajándékot a választmányi tagok feleségei és leányai készítették. — A kölni ünnepélyekről és a tanulmányutról lapunknak pompás eleven tollu munkatársa Pálffy Béla fog beszámolni. Ez ideig csak egy levelezőlapot kaptunk tőle az osztrák határról.

* **A városi tanácsból.** Nagyvárad város tanácsa tegnap tartott ülésében több érdekes ügyet tárgyalt. — Tóth Ferenczné a színház helyéül megvett háza árából 25.000 frt kiutalását kérte. A tanács a kérelmet csak a kikötött határidőben, július hó 1-én teljesíti. — A selyemgubó beváltása a napokban kezdetét veszi. A város részéről bizalmi férfinak Rátkay Józsefet kéri fel a tanács. — A szegedi mezőgazdasági kiállításon való részvételre Nagyvárad városát felkérte a rendező bizottság. Mivel a kisgazdák a gazdasági egylet útján részt vesznek a kiállításon, Nagyvárad városa nem alakítja meg a kiállítási bizottságot s nem vesz részt a kiállításon. — Biharvármegye felszólította Nagyvárad városát, hogy az össi-i vasutállomástól az aradi utba futó közlekedési út készítéséhez és fenntartásához járuljon hozzá. A tanács a kérelmet teljesíthetőnek nem találta.

* **Játszóteret a diákoknak.** Az új pedagógiai törvénybe a kultuszminiszter a torna mellé a játékokat is felvette. A miniszter leirata szerint minden középiskola részére 100 méter széles és 200 méter hosszú játszótér szükséges. A hol több középiskola van, a szükséghez képest megállapítandó nagyságban egy közös játszótér is megfelel. A miniszter számít a városi tanácsot, hogy a tankerületi főigazgató közbejöttével alkalmas játszóteret kijelölni és átengedni sziveskedjék. — Nagyváradon *Rátkay* József ezelőtt 15 évvel már megkezdte diákjával a tornász reformját s a műtornász helyett inkább az egészséges, testfejlesztő játékokra fektette a főszólyt. Alkalmas területet is létesített, ugyszólván semmiből. Persze, a város alamizna összegű nagy segítségével az elhanyagolt füzesből nem tudott paradicsomot teremteni.

* **A nagypéntek megünneplése.** A német-birodalmi képviselőház első olvasásában elintézte azt a törvényjavaslatot, melylyel a nagypéntek törvényesen ünnepnek nyilvánítatik. A nemzeti szabadelvűek és a szabadkonzervatívok a javaslatnak az urakháza által elfogadott szövegezésé ellen nyilatkoztak, míg a konzervatívok, a centrum és a lengyelek azt pártolták. A szabadelvűek sem az urakházának szövegezését, sem a kormányjavaslat szövegét nem tartották kifogástalannak. Az indítványozott módosításokat a második olvasás alkalmával fogják elintézni.

* **A vállalkozók pere.** Hárul és társai, akik a tüzer laktanyát építették, pert indítottak Nagyvárad városa ellen, a különféle követelések és pótmunkák elkészítése fejében visszatartott 50847 kor. 23 fillér összeg erejéig. A kir. járásbiróság, mint már irtuk, a perben tanuként megidézte *Pünkösdy* Ferencz műszaki tanácsost, *Busch* Dávid városi főmérnököt és *Csordacsics* Ferencz városi építész, azonkívül kéri a várostól az ügyre vonatkozó összes iratokat. A tanács átír a járásbirósághoz, hogy az iratokat most át nem teheti, mivel a vállalkozók felebbezése folytán az összes vonatkozó iratok a belügyminiszternél vannak. Kérik, hogy az ügy tárgyalását addig függeszték fel, míg a miniszter elbírája a felebbezést.

* **A tenger kincse.** Nemrégiben megirtuk, hogy a török pénzügyminiszter milyen fantasztikus pénzügyi operációhoz fogott: buvárokkal kutatja Smyrna közelében Cesme mellett az 1770 iki orosz-török tengeri ütközetben elsüllyedt hajókat, melyeken állítólag sok kincs volt. A praktikus emberek mosolyogtak ezen az eszmén, de most azt jelentik, hogy a terv sikerült. A buvárok a pontosan megjelölt helyen 40 méter mélységben ráakadtak a 130 évvel ezelőtt elsüllyedt orosz tengernagyi hajóra, melyen temérdek kincset találtak. Eddig a következő holmitakat hozták föl: Tizenkétezer darab francia aranyat, óriási mennyiségű orosz aranypénzt, huszezer darab ezüstpénzt, temérdek ezüstérmét és ezüst képkeretet, ágyucsoveket, értékes kardokat és puskákat stb. Az összes lelet értéke körülbelül 2,500.000 frank és így a görög buvárok, a kik alku szerint tíz perczent-jét kapják, 250.000 frankot kerestek. A kutatásokat folytatják.

* **Felebbezések a sertésvásár ügyében.** Nagyvárad város törvényhatóságának azon ismert határozata, hogy a sertésvásártér ideiglenesen az áruraktár és Pecze közötti területre helyeztessék át, erősen meg van támadva felebbezéssel. *Horváth* Ferencz és társainak felebbezését már ismertettük; tegnap beérkezett a második felebbezés a közgyűlési határozat ellen s ezen felebbezést *Széles* Lajos, *Czeglédy* Jeremiás és *Cser* János törvényhatósági tagok irták alá. Egy harmadik felebbezést *Milibák* József törvényhatósági tag készítette, amelyet már is több bizottsági tag irt alá. Mindhárom felebbe-

zés erős indokolással arra kéri a minisztert, hogy az elfogadott közgyűlési határozat feloldása mellett a sertésvásárnak a ló- és baromvásár mellé helyezését rendelje el.

* **A hétezeröttszáz forintos lopás.** Nyiregyházi (Fried) Andornak, aki a Stikarowszky-féle posztókereskedő-czég kárára hétezeröttszáz forintos lopást követett el, még eddig semmi nyoma sincsen. Több jel arra mutat, hogy a raffinált ficzkó el se hagyta Budapestet, hanem valahol itt a fővárosban rejtőzködik. A rendőrség elrendelte körözését és szétküldte a tolvaj fiatal ember fényképét.

* **Mérgező cukrászsütemények.** Végzetes szerencsétlenségnek estek volna áldozatául *Szabó* Jánosnak, P.-Szöllös érdemes főbirájának gyermekei, ha az idejében alkalmazott orvosi segély a bajtól a gyermekeket meg nem menti. Tegnap ugyanis *Szabó* Jánosné Nagyváradon járt vásárolni egyet-mást s utközben egyik cukrázdában süteményeket vásárolt gyermekeinek. Délután érkezett haza, midőn csak két gyermeke volt otthon, egy meg az iskolában. Az otthon levők jó étvágygyal fogyasztották el a vásárlt, midőn több mint egy óra múlva rajtuk a mérgezésnek irtózatos tünetei mutatkoztak. A megrettent szülők kocsira tettek a hirtelen rosszul lett gyermekeket s minthogy P.-Szöllösnek körorvossa nem lakik a községben, Nagyváradra hajtottak. Az idejében alkalmazott orvosszerek azután meg is mentették a gyermekeket a veszedelemtől. Az iskolában levő gyermekek cukrászsüteménye még érintetlen volt félretéve s ezt az előjáróság az orvosi nyilatkozat kíséretében a szolgakirósághoz küldte be a rendőri vizsgálat kiderítése végett.

* **Nazarénus rabok.** Nagy gondot adnak a büntető igazságszolgáltatásnak a nazarénusok, kik a vallási tilalmak közé sorozták a fegyverhordást Elitéliük őket több esztendei fegyházra, s a mikor kiszabadulnak, ismét nem nyulnak a fegyverhez. Némelyikük egész életét a börtönben tölti. És e fanatikus tábor folytonosan szaporodik, s nincs az a hatalom, mely őket a fegyverfogásra kényszeríthetné. Ez a jelenség birta rá *Vajna* Károlyt, a szegedi csillagbörtön igazgatóját, hogy felterjesztést tegyen az igazságügyminiszterhez. kit e szomorú állapotok felől tájékoztatni akar. A börtönigazgató e felterjesztésben több javaslatot tesz a kormánynak, a többi közt azt ajánlja, hogy a nazarénusokat ne tegyék a többi közönséges bűnösök közé, mert a nazarénus rabokat nem oly meggyalázó büntettek miatt ítélik el, mint másokat. Továbbá a nazarénusok — ha nem különíttetik el — a többi rabokat is megnyerik tanításaiknak, a mi az állam szempontjából fölülte veszedelmes. Ajánlja tehát az igazságügyminisztériumnak, hogy a nazarénus rabokat külön czellákba helyezték, izolálják őket a többiektől. Ez szerinte célravezető lesz, annyival inkább, mert az ujhítűek ekkép hamarabb meguntják a raboskodás enyhanguságát.

* **Újabb honfoglalás.** A nagyvárad orth. hitközség a kolozsvári-utcai zsinagóga mellett 3678 négyzetméter közterületet foglalt el, s ezt *Busch* Dávid észrevevén, a város pert indított a terület visszaszerzéseért. A járásbiróság és a törvényszék a városnak adott igazat s a sommás visszahelyezést elrendelte. Az izraelita hitközség azt állítja, hogy korábban a sajátja volt ezen terület. Ennek bizonyítására a hitközség pert indíthat a város ellen.

* **Jó az uszoda.** A meleg idők beálltával a Feldmann uszoda teljesen felszerelve készen áll a közönség rendelkezésére.

A vésztői uzsora.

— Saját tudósítónktól. —

Gyula, június 21.

Vésztő nagyközség Bihar- és Békésvármegye határán fekszik, termékeny vidéken, lakói-

nak száma megközelíti a tízezer s erőteljes kisbirtokos osztálya van. Bereg és Máramaros vármegyék Magyarország északkeleti részén fekszenek, mostoha, természetlen viszonyok, lakói a 300,000 főnyi fehérrabszolga ruthén nép.

A két vidék sokban a legnagyobb ellentéteket mutatja, egyben azonban egyezik, hogy mindkét helyen a népet, az életerős nemzeti gyökeret féreg rágja. A ruthén nép már pusztá galyként áll, le van rágva róla minden levél, virág, gyümölcs, gyökerei elvagdosva s ha a mostoha természeti viszonyok is hozzá nem szoktatták vala e népet a türeshez, szenvedéshez, már rég őrjöngve tépdeste volna le magáról a rákapaszkodó galicziai parazitákat. A ruthéneken azonban már nincs mit pusztítani, a parazita faj tehát le vonul az életerős, gazdag magyar vidékre, ahol en gros dolgozik.

Az 1883. XXV. tez. 1 §-ba ütköző uzsora vétségével vádolt *Rosenberg* Márton és 13 társa ellen a gyulai kir. törvényszék e hó 20-án kezdte meg a végtárgyalást: Elnök V. *Szalkmány* Arisztid. Birák: *Hubay* Lajos és *Lehoczky* Vilmos. Közvádó: *Tóth* Ferencz kir. alügyész. Védők: *Sal* Károly és dr. *Berényi* Ármin. A tárgyalás folyik. A vád és véd beszédekre valószínűleg e hó 23-án fog a sor kerülni.

A panaszosok között vegyesen vannak kigazdák, kisbériők és szegény napszámosok, kik közül, akit ahogy tudtak úgy csaptak be. Egyik a saját testvérétől 4 frt 60 kr helyett 7 frt 70 krt követelt; egy kis gazdától 60 mázsa búzáért 300 frt helyett 660 frtot követeltek. Egy földhözragadt szegény zsellértől 3 frt 80 kr helyett, egy mázsáért 8 frtot vett, s mivel nem tudta kifizetni 3 frt 22 krral váltót iratott alá. Másikkal meg lefuvaroztatta s így tovább.

A gabona-uzsora tanulmányozása végett gróf *Károlyi* Sándor a M. G. Sz. elnöke leküldte megbízottját dr. *Dömötör* László ügyvédet, hogy annak eredményéről, s az ott tapasztaltakról neki adatokat szolgáltatasson.

A ganz-gyár titkaiból.

A *Magyar Esti Lap* legújabb száma e czímen a következő leleplezéseket közli:

A kőbányai uton levő Ganz-gyárban október óta a mai napig körülbelül ezeröttszáz munkást bocsátottak el. Ezt jelentette ki ma délután egyik munkatársunk előtt *Bödy* igazgató, a kőbányai gyár új direktora. Az új igazgató, a ki ezelőtt egy évvel lépet a gyárba, de annak vezetését csak a múlt májusban, tehát ezelőtt hat héttel volt hajlandó átvenni, az elbocsátások legfőbb okául azt említette, hogy a ki egyezési viszályok miatt nem volt munkája e gyárnak s ezért a munkások számát redukálni kellett. Az elbocsátások másik okául az a nagy feltűnést keltő hir kapott szárnyra, hogy a Ganz-gyárban az utóbbi időkben másfélmillióra menő sikkasztásokat fedeztek fel s az előkelőbb tisztviselőket és munkavezetőket mint bűnrészeseket bocsátottak el, a munkások számát pedig azért redukálták, hogy a másfélmillió hiányt pótolhassák ezen az uton és a történeteket a részvénytársaság plénuma előtt eltitkolhassák. Ez utóbbi verzió tekintetében, a mely ez idő szerint meglehetősen homályos és ellenőrizhetetlen, *Bödy* igazgató csak annyit ismert be munkatársunk előtt, hogy egy *Mohacsek* nevű tisztviselő, a ki az asztalos-irodában volt alkalmazva, különféle visszaéléseket, lopásokat követett el, a melyek miatt azonnal el kellett hagyni az állását. *Mohacsek*nek a Tisztviselőtelepen emeletes háza van s ebből az épületből — mint az igazgató megerősítette — úgy kellett visszavitetni a gyárba az épületnél fölhasznált vasrészeket. Leszedték az ajtóvasalásokat, rezeket stb., mert mind a Ganz-gyárból valók voltak, s mindjárt az új igazgató alatt visszaillesztették eredeti helyükre, a Ganz-gyárba, a

honnan Mohacsek azokat jogtalanul elvitte. Mohacsek ellen más forrásból származó bírek szerint radikális eljárás szüksége merült fel ama gyanu miatt is, hogy a beteg munkásoknak kiosztandó és az ő kezére bízott táppénzek kezelése körül szabálytalanságok történtek. Mohacsek esete azonban nem áll egymagában; előtte és utána, tehát csaknem vele egyidejűleg több gyári tisztviselőt boc-átottak el, így Dominics főraktárost, aki szintén gazdag ember, továbbá Votruba főmérnököt, Hochman kocsiosztálybeli vicemestert stb. Legujabban Neumann gyári orvosnak Vopolecki főgépésznek és Paroj számvevőnek küszöbön álló távozásáról rebesgetnek. Dominics főraktáros ügyében még mindig folyik a vizsgálat. Hallatlan botrányokról beszélnek egy boszniai villanycsatornával kapcsolatban, a melyet ott a Ganz-gyár rendezett be s a mely Buchstaber gyári főmester és fia révén érzékenyen megkárosította a részvénytársaságot. A legszomorubb a dologban az, hogy mindezért az a 1500 munkás szenved, aki kenyér és munka nélkül hónapok óta várja a gyártól a gyár előtt a jóakaratot.

A munkásokat ugyanis azzal a biztatással bocsájtották el, egy-egy heti fölmondás mellett, hogy a viszonyok nemsokára megjavulnak, a munka több lesz és akkor ismét visszafogadják őket. A biztatás azonban üres ígért maradt. Munkások, akik nyolcz—tizennégy éven át állandó alkalmazottjai, hat—nyolcz hónap óta küzdenek nagy családjaik fentartásával teljesen kényeretes munká nélkül. Kopogtattak más gyárakban, de itt részben azzal utasították el őket, hogy »folytassák a munkájukat ott, ahol fiatalságukat töltötték,« részben pedig azzal, hogy Ganz-gyári munkásokat nem vesznek fel, mert az ilyenek tapasztalat szerint megint visszatérnek oda, mihelyt csak tehetik. Kora reggeltől késő délutánig nagy csoport éhes munkás várakozik naponként a kőbányai uti Ganz-gyár bejárata előtt, várva, hogy valami foglalkozást kapjon. Egyiket-másikat néha be is szólítják néhány órai munkára, de amint a rábizott tennivalót elvégezte, ismét kieresztik a sovány keresményre, amely kenyérre sem elég. Az elbocsátott munkások másfél ezernyi tömege minden ingóját zálogba tette már. Nap nem mulik el a nélkül, hogy négy—öt családnak be ne zárják a lakását. Az ilyenek sirva, káromkodva indulnak neki a világnak, hogy az éhezés gyötrelmei után a hajléktalanság keserveivel is megküzdjenek. A munkások táborában az elkeseredés leírhatatlan. Panaszolják, hogy az igazgatóság az elbocsátásnál a legrégibb munkások megtartásának elvét hirdette s mégis egész tömeg fiatal munkást tart, akik protekció útján jutottak be oda; ami pedig a munkásoknak munkaszaporodás után való visszafogadását illeti, az erre vonatkozó ígértet úgy játszik ki, hogy inkább a bennlevő nappali munkásokat dolgoztatják éjjel is és ezzel a kenyér nélkül maradt künnlevő munkásokat fölöslegessé teszik ugy a nappali, mint az éjjeli munkaidőre.

Igazságszolgáltatás.

Felmentett szocziálista. A helybeli sajtóbírószak tegnap másodizben mondott ítéletet *Török Géza* aradi asztalos felett, aki az »Ujvilág« 1898. évi júniusi számában egy rövid közleményt írt *Háboru* címmel. Ebben az ügyben a múlt év november 30-án tartották meg először a tárgyalást, amikor is az esküdtek 8 szóval 4 ellenében vétkesnek mondották ki a cikk íróját, mire a törvényszék két havi államfogházra s öt frt pénzbüntetésre ítélte.

A verdikt ellen a vádlott semmisségi panaszt jelentett be s a kir. kuria az ítéletet meg is semmisítette, mert az ítéletben nem volt kitéve az, hogy az öt forint pénzbüntetés behajthatatlanság esetén hány napi fogházzal lesz helyettesítendő.

Igy tegnap másodizben került az ügy tárgyalásra.

A tárgyaláson *Millye Gyula* kir. táblabíró elnökölt, szavazóbírák *Fassie Pál* és *Grám Károly* voltak, jegyző *Gyenge Béla*.

A vádhatóságot *Korn Lajos* dr. kir. alügyész képviselte, míg a vádlottat a sajtó perекből ösmeretes *Schwarcz József* védte.

Az esküdtszék megalakulása s a vádlotthoz intézett szokásos kérdések után a kir. ügyész rövid beszédben fejtegette a vádlott bűnös voltát s kéri az esküdteket, hogy mondják ki a vétkest.

Schwarcz ezzel szemben a vádlott felmentését kérte.

Az esküdtszék verdiktje a következő volt:

1. Foglaltatik-e az inkriminált cikkben lázítás?

12 nem.

(Az első tárgyaláskor 8 igen, 3 nem.)

2. A szerzője a vádlott-e?

12 igen.

(Az első tárgyaláskor 12 igen.)

3. Vétkes-e a vádlott?

12 nem.

(Az első tárgyaláskor 9 igen, 3 nem.)

Az esküdtszék ezen felmentő verdikt alapján a vádlottat felmentette.

Hamis tanuk büntetése. Még a budapesti Ujvástartéren található tanuknál is, akik tudvalevőleg mindenre kaphatók, hírhedtebbek a beregmezei hamis tanuk. E tekintetben szinte büntetészek Munkács és Beregszász városok. A Galiciából odaszakadt honpolgárok, ha pörük akad, ritkán vesztesek, mert segítenek egymáson a tanuzással. Néha azonban drága árt fizetnek, ha kistül a hunczutság. Igy járt legutóbb *Lebovics Albert*, az a gazdag beregi földbirtokos, aki 22900 frtnyi fát adott el Budapesten. Az üzletből *Rudas Miksa* fakereskedőnek provizió járt, de a dologból persze pör lett. Mikor a bíróság fizetésre kötelezte *Lebovicsot*, ez okirathamisítással vádolta *Rudast*. Azt állította, hogy a budapesti kereskedő a kötjegen hamisította a nevét. Tanut természetesen hozott rá: szívesen álltak szolgálatára *Davidovics Izrael* és *Feldmann Adolf*. Ezek mindent tudtak, vallottak mint a karikacsapás, még azt is egy másik pörben, hogy *Rudas* részint részben részint váltóban megkapta a provizóriumját.

Már-már sikerrel járt a hamis tanukkal való operálás, amikor *Feldmann Adolfot* bántani kezdte a lelkiismerete és felfedte a bűnös összejátszást. Maga *Feldmann* megszabadult ezért, de *Lebovics Albert* és *Davidovics Izrael* a büntető bíróság elé kerültek. A budapesti törvényszék hamis vád, hamis tanuzás és hamis eskü címén vontá őket felelősségre, s megtartván a végtárgyalást *Lebovicsot negyedfél-évi fogházzal*, *Davidovicsot meg egy évi börtönnel* sújtotta. Ezután a kir. tábla elé jutott a bűnpörök s itt, hogy-hogy nem, felmentő ítéletet hoztak. A kir. ügy/szék felebbezett a Kuriah z, melynek ítéletét ma hirdették ki Beregmezeje jeles fiai előtt. A Kuria az első-bírószak ítéletét hagyta helyben, a mi annyit jelent, hogy *Lebovics* és *Davidovics* ezuttal mégis meglakolnak. Amazt három és félesztendőre *Davidovicsot* egy évre a börtönbe internálják.

TANUGY.

Iparoktatási gyűlés. Nagyvárad város iparokt. bizottságának tagjait a városház tanácstermében f. évi június hó 23 napján d. u. fél 5 órakor tartandó ülésre tisztelettel meghívom. Tárgy: Óraadó tanári állások betöltése. Nagyváradon, 1899. évi június hó 20-án *Ragány János*, elnök.

MULATSÁG.

Ipartestületi ifjuság mulatsága. A helybeli ipartestület ifjuságának önképző egylete jul. 1-én nyári táncmulatságot rendez. A meghívó így hangzik: A nagyváradai ipartest-

tület ifjuságának önképző egylete, saját dalkörének közreműködésével 1899. évi július hó 1-én, szombaton, az egyleti ház-alap javára, a Rhédey-kerti »Lövölde« helyiségében zártkörű nyári táncmulatságot rendez. Bertsey György, egyl. elnök. Cser János, egyl. főpénztáros. Pintér Tamás, egyl. alelnök. Zeman János, egyl. jegyző. Kovács Béla, biz. pénztáros. Nagy Károly, ellenőr. Abella Mihály, Bereczky László, Bóji Lajos, Kabdebó Ernő, Makovits Ferencz, Mezey Lajos, Mocsy Gyula, Szűcs Jenő, Varga Gyula rendező bizottsági tagok. Belépő díj személyenként 70 krajczár. Családjegy (3 személyre) 1 frt 50 kr. Kezdeté este 8 órakor. Belépő-jegyek a meghívó előmutatása mellett előre is megválthatók az egylet helyiségében (Apolló-épület), s a mulatság napján (este 7 órától) a pénztárnál. Szünetek alatt szórakozásul tréfás tombola-tárgyak sorsoltatnak ki, melyet felváltva különféle meglepetések követnek. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság július 8-án szombaton tartatik meg.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Csütörtök: *A végrehajtó.*
Péntek: *Az élet álom* először.
Szombat: *A baba.*
d. u. *Robinson.*
Vasárnap este 1848.

A végrehajtó.

A mi a Vigszinházban tetszett, az ugyan itt is tetszhetik egy estén, ha azonban valami a Vigszinháznak kassza-darabja, abból nem következik, hogy itt is az lesz. A mi Budapesten jó volt, annak itt bizonyos mellékize van. Azonképen *Sylvane* és *Artus* cég bohózata, a Végrehajtó, mert emlékeztet bennünket arra, hogy ősszel és tavasszal a czirkuszok, hippodromok clown-ei és csepürágói különbolyat is produkálnak a néma játékok czimén, mikor t. i. özön számra mázolják be egymást habbal, leöntik vízzel, felbuktatják stb. Ez pedig igen nagyon bánt minket, mikor szinházban látunk olyat, a mi czirkuszba való.

A Végrehajtó is ilyen s a szereplők akár egy szót se ejisenek ki, mert a Végrehajtó a tettek bohózata s nem az értelmes beszédé, a finom élczé. Zuhanyoznak benne, Selters vizet isznak, női ruhába öltöznek a férfiak s más igazán nem történik benne. Tartalma röviden az, hogy *Cheradaue* végrehajtónak (*Vendrey F.*) végrehajtani kell *Cyprienne Cocotte*-nál (*Horváth Paula*), de ez mindenképen, huzni-halasztani akarja a végrehajtást addig, a mig kedvese a kapitány (*Szerdahelyi* Ferencz) megérkezik a pénzzel. Zuhany alá kerül itt, felesége meglepi stb. végre minden kimagyarázódik.

Vendrey Ferencz a darab egyhangubb részein ugy segít, hogy nevet egyet s ezzel elhítheti a közönséggel, hogy itt nevetni kell, játéka, az empir ruha, no meg az a »nadrág freneticus nevetést keltett.

Horváth Paula a cocotte szerepét a töle megszokott találékonysággal és temperamentummal játszotta, *Eónis* Lajos (Brocatal ügyvéd), *Laczkó* Aranka (Octavie), *Szerdahelyi* Ferencz, *Leövey* Leó (Largillette), *Vágó* Béla (Punparet) iparkodtak tőlük telhetőleg a darabba egészséges komikumot önteni. (b. i.)

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irtá: Neidegg, fordította: Szirtes.

40

— Most csak azon kell igyekezniem, hogy minél gyorsabban emelkedjem és állásom ezen angyalhoz méltó legyen.

— Efféle angyalok többre nézik férjeik szerelmét, mint előmenetelét, — vélekedett Gannerman mosolyogva. — Mennyire van áthelyeztetésével.

— A küszöbön áll. Nehezemre esik, hogy távoznom kell, de talán javamra válik, különben nem tudnék hova lenni a boldogságtól. Nehány nap múlva utazom.

— Kedves bátyja örül nagyon az eljegyzésnek?

Gannermann késlekedett kissé a felelettel. — Ez fájdalmas mozzanat, még fájdalmasabb, mint a válás menyasszonyomtól. József nem ismeri őt, azért helytelenül ítéli meg; nem is sejti, mennyi jószág és nemeslelkűség lakik benne, általában előítélettel gondolkozik az egész családról.

— József ítélete általában rendkívül helyes szokott lenni, — folytatá elővigyázatlanul Heisterberg, — hanem emberismerete minden esetre csak azokra terjed ki, a kikkel már találkozott, — igazítá rögtön helyre szavait, — ha esetleg elfogultan ítél, legkedvesebb ányjának igen könnyű lesz az alaptalan előítéletet eloszlatni.

— Jobban szerettem volna, — gondolta magában Heisterberg, midőn elváltak, ha az eljegyzés előtt kéri ki bátyja tanácsát. Szeretném tudni, hogy ő csalódik-e Ádában, vagy én ítélem meg hamisan a leányt?

Róza nagy örömmel vette az eljegyzés híreit. Arca valósággal sugárzott, midőn Leó közölte véle az ujságot. Mintha nagy kő esett volna le szívéből. Szerette volna adát megőlelni az «igen» szóért; melyet Gannermannnak mondott. Egyszerre ritka szépségnek találta a leányt minden lehető tulajdonsággal felruházta őt s egészen elragadtatva szólt a nagy szerencséről, mely fiatal enbert ezen házasság révén érte.

— Igazán összeillő szép, pompás egy pár lesz, — kiáltott fel többször egymásután; — ne mutass oly eczetesavanyu képet Leó! Örülj barátod váratlan szerencséjének.

— Én azt tartom, rettentő ostobaságot követ el, — mormogá Leó.

— Én nem. Lujza néni, ha az ifju pár Kirnachra talál menni s én épen nálad leszek Aggstettenben, meg kell őket hívnom, csupa szívesség lesznek irántuk. . .

József levele, bármily szeretetteljes volt is, keserű csepp gyanánt vegyült Gannermann Ferenc örömpoharába. Bátyja nem adott neheztelesének kifejezést afflött, hogy öcsese az ő tanácsát ki nem kérte, csendes panaszként vonult azonban végig a levélen a sajnálkozás szava, hogy Ferenc, ahelyett, hogy az angyali viszonyok és a gondolkozásmód nagyon is elűtő voltát latba vetette volna, szenvedélyét engedte maga fölött úrrá lenni. — Én mindenkor boldogságodat óhajtottam és sohasem szóltam közbe, hogy ezen vagy azon a módon keressed, — írta József egyebek között, — senkisé fog jobban örülni, ha ezen házasság boldogságodat biztosítani fogja. Minthogy azonban említetted, hogy jövődöbeli apósod csak nagynehezen tudta magát rászáni, hogy leányát neked adja: igen okosan teszed, hogy készen tartod magadat reá, hogy az utolsó órában akadály gördül utadba. Ebben az esetben ne fakadj keserű panaszra, sőt ismerd fel inkább az Isten szerető jobbját, mely atyailag vezérel. A helyes házasságnak az érzület és gondolkodás azonosságán kell alapulnia. Azon hírek alapján, melyek a Starkenbach családról hozzám eljutottak, van okom félni, hogy ez a föltétel a ti frigyeteknél hiányzik. Nem tartozom azok közé, kik azt állítják, hogy minden gyorsan szerzett vagyonhoz szó fér, nem is hallottam, hogy Starkenbach úr millióit hamis úton szerezte volna, de általában keményszívű, pénzszerző embernek, nejét pedig igen világiásnak jellemzik. Ha csak Isten küldött oltalma nem örködött a gyermekeken,

abban a környezetben csak a pénzt és vagyont tanulták tisztelni és becsülni. Ha Áda mindennek daczára beletalálja magát a teljesen megváltozott körülményekbe, akkor ezek meg ezek fölött boldognak vagy magasztalható; de ha nem tudna az új körülményekkel megbarátkozni, ne okozt őt, ne ródd fel neki bűnül, hogy nem olyan, mint a minőnek álmaidban képzelted őt.

(Folyt kvő)

TAVIRATOK.

A király betegsége.

Bécs, június 21. (Saj. tud. táv.) A király tegnap fölkelte ágyából s az egész napot azon kívül töltötte. Délelőtt folyton dolgozott.

Rektorválasztás Grácban.

Grác, jun. 21. Richter Ede tanárt egyhangulag megválasztották az egyetem rektorává. (Magy. Táv. Ir.)

A párisi események.

Páris, jun. 21. A lapok nagyobb része úgy vélekedik, hogy Loubet elnöknek Bourgeois-val való tanácskozása nagy befolyást gyakorol majd a válságra. A válság megoldására nézve azonban nagyon eltérők a vélemények. Némely lapok azt mondják, hogy az elnök Bourgeoisot bízza meg a kabinetalakítással, ellenben a Voltaire, Eclair és Gaulois azt hiszi, hogy most is Waldeck-Rousseau-nak van még legtöbb kilátása és hogy Loubet-nak Bourgeois-val való tanácskozása után el is vállalta a kabinetalakítást.

Hága, jun. 21. Leon Bourgeois tegnap este Loubet elnök meghívására Renaufft delegátus kíséretében Párisba utazott. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, június 21. Mindennap más helyet jelölnek ki Dreyfus kiszállási helyéül, hogy a közönséget megtévezzék, mert nem akarják, hogy ez az eset esetleg zavargásra, vagy tüntetésekre adjon okot.

Bécs, június 21. (Saját tud. táv.) A bécsi Reichswehr szenzációs hírt közöl a Dreyfus ügyet illetőleg »A Dreyfus ügy kulcsa« címmel. A cikk szerint Casimir Perier már ismerte volna a tényállást és mégis eltúrte a hírlapok támadását, mikor pedig már nem bírt velük, lemondott. Casimir Perier felesége különben zsidó nő s ő nem akart a Dreyfus pártiakkal összeveszni s inkább lemondott, most mint tanu azonban elfogja mondani, hogy Németország egy legmagasabb társadalmi állásu s legmagasabb katonai rangu személyisége, ki sok ideig tartózkodott Párisban, a francia kormánynak tudomásul hozta, hogy a francia vezérkar egyik tisztje katonai okmányokat szolgáltatott ki Németországnak. A titokban megindított vizsgálat Dreyfusra vezetett s az ő bűnössége derített ki. Casimir Perier a legmélyebb titoktartást fogadta a felfedezőnek s a személyiséget nem nevezte meg s Merciernek is szigorú hallgatást parancsolt, amit ennek utódai is megkaptak.

Páris, június 21. Bourgeois az új miniszterelnök reggel Párisba érkezett. Megérkezése után Delkassé-val azonnal az Elysébe ment s Loubet-val hosszan

konferált. Nagyon kétségesnek mondják, hogy elvállalja e a kabinet alakítást.

A békekonferencia.

Hága, június 21. A békekonferencia második bizottsága tegnap teljes ülést tartott. A genfi egyezmény rendelkezéseinek a tengeri háborúra való alkalmazásáról szóló tíz cikket elfogadták. A perzsa képviselő azt indítványozta, hogy a genfi egyezmény-jelvénye fehér alapon piros nap legyen. A 10-ik cikket Asser németalföldi delegátus indítványára bizonyos módosításokkal fogadták el, a melyek olyan esetekről szólnak, a midőn semleges államok a hadviselő felekkel megegyeztek az egyezmény 10-ik cikkével rájuk rótt kötelezettségekre nézve. Az amerikai delegátus három törvénycikket indítványozott a betegszállító hajókra vagy semleges hajókra fölvetett sebesültekről vagy hajótöröttekről, a kik a harc folyamán a tengerbe estek. Ezeket az indítványokat kiadták a szerkesztőbizottságnak. Azután Asser tanár indítványára formális kívánságként kimondták, hogy rövid időn belül külön értekezlet tartassék a genfi egyezmény revíziója tárgyában. A bizottság végül a genfi egyezményre vonatkozó tíz cikk végleges elfogadása után szerkesztőbizottságot küldött ki a főjegyzőkönyv kidolgozására. (Magy. Táv. Ir.)

Transzvál.

Fokváros, jun. 21. Az idevaló katonai hatóságok ideiglenesen felfüggesztettek bizonyos szerződéseket, a melyek a hadsereg számára való szállításokról szólnak és ezt azzal okolták meg, hogy az ezredeknek készen kell lenniök, hogy egyszeri parancsra elindulhassanak Fokvárosból. Az aktív szolgálatra való készülődés jelét látják abban is, hogy a lancashire-ezred wynbergi és stellenboschi osztályát a fokvárosi ezreddel egyesítették. (Magy. Táv. Ir.)

London, jun. 21. A Times-nek jelentik Fokvárosból tegnapi kelettel: A fokföldi haladó párt összes vezetői támogatják Milner kormányzó. Hofmayer és Schreiner nem akarják közzélni nézetüket, mert ezzel — mint Hofmayer mondja — akadályokat gördítenének a helyzetnek mindenkit kielégítő megoldása elé, aminek érdekében ő és mások annyit fáradsanak.

Török dolgok.

Konstantinápoly, jun. 21. A genes szandsákban; Bitlisz vijaletben, néhány nap óta két kurd törzs között véres harcok folynak. Több örményfalut, köztük Onnuthot, Haszanovát és Alibunárt elpusztították.

Konstantinápoly, jun. 21. Az örménygregoriánus patriarkátus vegyes nemzeti tanácsának legutóbbi ülésén felolvasták az igazságügyi és vallásügyi miniszternek egy leiratát, amely szerint a porta megtiltja a patriarkátusknak a nemzeti tanács számára való összes új és pótválasztásokat, amíg a nemzetgyűlésnek 1896-ban elhatározott revízióját végre nem hajtják, amit annak idején a jelenlegi vegyes nemzeti tanácsra bíztak. (Magy. Táv. Ir.)

Vladimir nagyhg Finnországban.

Pétervár, június 21. Vladimir nagyherceg a Wyborgban, Helsingforsban és Tavastheuban tartott katonai szemle után tegnap este Aboba utazott. A nagyherceg, a kit a lakosság mindenütt fényesen fogadott, teljesen meg volt elégedve a megszemlélt csapatokkal (Magy. Táv. Ir.)

Tudományos kongresszus.

Stockholm, június 21. Stockholm városa tegnap a vizrajzi és élettani kongresszus tiszteletére diszlakomát rendezett Saltsjoebad tengeri fürdőben. A polgármesternek az idegen államok fejére

mondott pohárköszöntője után az angol követ felköszöntötte Oszkár királyt. Azután a polgármester a kongresszus tagjait életette, a mire Hertwig német tanár válaszolt. Nansen Frithjof a kongresszus sikerére üritette poharát. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyesület alelnökválasztása.

A biharmegyei gazdasági egyesület tegnap, e hó 21-én d. u. 3 órakor Szabó József elnök-
lése mellett rendkívüli közgyűlést tartott, melynek tárgyát az üresedésben volt alelnöki állás betöltése képezte.

Jelen voltak: Alexander Lajos, Beöthy László, Beöthy Atilla, Hirschman Konrád, Lovassy Ferencz, Örley Kálmán, Pallay Lajos, Szabó János, Száhlender Károly, Telegdi József, gróf Tisza Kálmán, gróf Zichy Ödön, egyleti tagok, Márkus László pénztárnok, Weingärtner Andor titkár.

Szabó József elnök a gyűlés megnyitása után bejelentette, hogy az ápril hó 6-ikán tartott választmányi ülés határozata értelmében Nagy Lajos elhalt alelnök ravatalára az egyesület koszorút helyezett, a temetésen testületileg részt vett és az özvegyhez részvétíratot intézett. Kérte egyszersmind a rendkívüli közgyűlést, hogy a választmány ezek az intézkedéseit vegyék tudomásul. A közgyűlés a választmánynak intézkedéseit jóváhagyta és tudomásul vette.

Ezek után felkérte az elnök a közgyűlést, hogy a Nagy Lajos elhalálásával üresedésbe jött első alelnöki állást töltsse be és előterjesztette egyidejűleg a választmány erre vonatkozó jelölését, mely szerint első alelnökké a választmány Tisza István gróf jelenlegi másod alelnököt s az így megüresedő alelnöki állásra Telegdi Józsefet jelölte.

A közgyűlés titkos szavazás útján a választmány jelöléséhez képest első alelnökké Tisza István grófot s az így megüresedett másod alelnöki állásra Telegdi Józsefet választotta meg az összes szavazatokkal és megbizta az elnököt, hogy a választásról a földművelésügyi minisztert, a megválasztottakat és az egyesület tagjait értesítse.

Szabó József elnök az ujonnan választott alelnököket rövid beszédben üdvözölte, amire Telegdi József válaszolt, megköszönve a tagoknak beléje helyezett bizalmát.

Rossz termés Romániában. A romániai rossz terméskilátások miatt, a román kormány a gabonakiviteli tilalom behozatalát tervezi. Egyelőre bizottságok vizsgálják meg, mennyi gabonakészlet van az országban s e vizsgálat eredményétől függ, vajjon kimondják-e a gabona kiviteli tilalmat. A rossz termés első sorban a vetésekre kedvezőtlen rossz időjárásnak tudható be. A Romániában uralkodó rendkívüli szárazság miatt a növényzet nem verhetett gyökeret. Nagy-Oláhországban egyáltalában semmi sem termet és csak Kis-Oláhországban lesz az idén aratás, de ez sem lesz számba vehető. Mint gabons kiviteli ország, Románia ezidén aligha fog számba jöhetni, mert belföldi fogyasztása az utóbbi években jelentékenyen növekedett s a belföldi malmok a meglévő készletet lassanként fel fogják dolgozni. Egyes vidékeken a vetések annyira satnyák, hogy a gazdák kénytelenek voltak már most learatni.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. június hó 20-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 9.—9.40. Kétszeres buza 6.80—7.20. Rozs 6.70—7.—. Arpa 5.60—6.—.

Zab 5.40—5.60. Tengeri: 4.80—5.—. Borsó 16.—. Leacse 18.—. Bab 6.40. Köleskása 11.50. Burgonya 2.70. 100 kiló lángliszt 16.—, zsemlyelisz 15.50, fehérkenyér liszt 14.80, barnakenyér liszt 13.50, széna fuvarral 2.30, szalma 70. Szalonna 60.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkg alom-szalma —04. 1 köbm. bükkfa 3.25, tölgyfa 3.10, cserfa 3.35. 100 kiló marhahus 48.—. öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva pálinka —80. Szesz 95.—. 1 mm. kőszó 10.70. nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, birka gyapju —, magyar gyapju —, Egy hektoliter ó-bor 34.—, uj bor 26.—, mész 1.20, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 14.—. köles 5.50, repce —, dió 16.—, mogyoró —, aszalt szilva —. Egy kilogramm savanyu káposzta —10, szalonna 62, sertéshus 52, juh-hus 34, veres hagyma 10, fog-hagyma 30, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. bakköny —, 1 mm. luczernamag —. 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1899. évi június 20-ról Tiszta buza körülbelül 400 hltr, kétszeres buza 90 hltr, rozs 220 hltr, arpa 100 hltr, zab 120 hltr, tengeri 400 hltr, burgonya 250 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 100 drb, félhizott 120, sovány 90, süldő 150, malac: 220, hizott marha 12, jármás ökör 350, fejős tehén 290, borju 240, bivaly 11, juh és kecske 140, ló 303.

Marha ártáblázat 1899. június 20-ról
Egy pár első rendű jármás ökör 310—340, egy pár másodrendű jármás ökör 245—290, egy pár harmadrendű jármás ökör 120—225, 1 drb fejős tehén 50—105. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 65—84. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 44—64, 1 drb. veres borju 8—17, 1 drb. fél éves borju 17—23, 1 drb. egy éves borju 21—32, két éves borju 31—58 1 drb hizott sertés 42—72, 1 pár fél éves 18—22. 1 pár egy éves sertés 30—40, 1 pár két éves serés 40—68, egy drb igás ló 60—100, 1 pár ökör bőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16 1 pár borju bőr 5—8, 1 pár ló bőr 6—10.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, június 21.	
Osztrák hitel	354.70
Magyar hitel	383.25
Allamvasut	350.40
Rimamurányi	301.50
Magyar jelzálog	244.75
Salgótarjáni	331.—
Wagon-kölesön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Déli vasut	68.50

Határidők.

Budapest, június 21.
Készáru buzában az irányzat lanyha volt, 7,000, mm. forgalom mellett az árak 10—15 krral olcsóbban jegyeztettek.

Buza áprilisra	—
Buza októberre	9.39
Tengeri jul.	4.61
Rozs ősze	6.53
Zab ősze	5.78
Tengeri augusztusra	—

Az irányzat nyugodt.

Bécs, június 21.	
Osztr. hitel	353.90
Magyar hitel	382.75
Allamvasut	344.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. július 21-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	119.—
Magyar koronajárdék	96.—
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 ¹ / ₁₀ %	119.60
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 ¹ / ₁₀ %	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	55.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.50
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	96.75
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölesön	161.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	160
Osztrák járdék papírban	128.25

Osztrák járdék ezüstben	99.80
Osztrák járdék aranyban	119.25
Osztrák korona járdék	100.—
Osztrák államsorsjegyek	139.50
Osztrák magyar bankrészvény	920.—
Magyar hitelbankrészvény	383.75
Osztrák hitelintézeti részvény	354.30
Párisi vista	354.50
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.55
Németbirodalmi márka	58.95
London vista	120.50
20 márkás arany	11.78

Az irányzat nyugodt.

NAGYVÁRADAI SZINKOR.

Evadbrlet 51. szám.

(Páratlan sz.)

Kisbrlet 51. szám.

(Páratlan sz.)

Ma csütörtökön, 1899. június 22-én
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével
itt másodsor:

A végrehajtó.

ohózat 3 felvonásban. Irták: Sylvane és Artus. Fordította: Dr. Béli Izor

SZEMÉLYEK:

Cheradame, végrehajtó	Vendrei.
Octavie, a felesége	Laczkó Aranka
Brocatel, ügyvéd	Bónis Lajos.
Antoinette, a felesége, Octavie	
lánya	Turchányi O.
Largillette, irnok Cheradamenál	Leövei Leó.
Pimporet, végrehajtó	Vágó Béla
Kapitány	Szerdahelyi Ferencz
Cyprienne	Horváth Paula
Marianne, szobaleány	Komlósi Emma
Zelie, szakácsné	K. Árpási

Történet Párisban napjainkban, az I. III. felvonás Cheradameknál, a II. Cyprienneknél.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 8 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint, IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I. II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. Földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap pénteken, 1899. június 23-án:

Itt először:

Az élet álom.

Szinmű 3 felvonásban. Irtá Don Pedro Calderon de la Barca. Fordította: Györy Vilmos.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Bor-eladás.

A káptalansor 6/15. számú háznál fekvő 1878—1898 évi aszalói, hegy-köz-ujlaki, peéri, bagaméri és szalacsi termésű bakator, rizlin, aszu, burgundi vörös és többféle asztali bor, együtt mintegy 100 hl. f. hó 23-án pénteken délelőtt 9 órakor önkéntes árverésen el fog adatni. A borok jegyzéke megtekinthető alulírt tulajdonosnál vagy a káptalani irodában.

Nagyvárad, 1899. június hó 17.

Serly Jenő,

(181.) 1—2

ügyvéd-jelölt.

— Utányomás nem díjazatik. —